

SEÇKİN
OKUR
SEÇEREK
OKUR

Her yaşta ve her seviyeden okuyucu için özenle hazırlanmış eserler,
Çamlıca Kitap mağazalarında sizi bekliyor.

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
NİSAN 2026 - SAYI 212

YAYINCI
ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları DR. SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim MURAT SAFRAN
Web AURORA BİLİŞİM

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicalibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No: 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No: 46592

REKLAM

MURAT SAFRAN
murat.safiran@camlicabasim.com

BASKI

Çamlıca Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland / info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

abonemerkezi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02

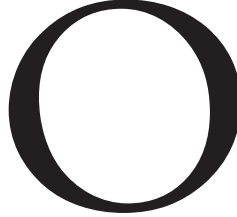
yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i x v / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlıca Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

Osmanlı Devleti'nin çınar ağacıyla tasvir edilmesi, tarih yazımında yerleşmiş ve anlamı derin bir benzetmedir. Nasıl ki ağaç, toprağa atılan bir tohumla vücut bulur; kök salar, fidana durur, gövdesi güçlenir ve nihayet gölgesiyle uzun yıllar

hayatı kuşatırsa, Osmanlılar da benzer merhaleleri geçerek mütevazı bir beylikten, zamanla cihanşümül bir devlete erişmiştir.

Söğüt'te tohumlanan bu ulu çınar; Yenişehir'de kök salmış, Bursa'nın fethi ile baharını yaşayarak serpilmiş, İznik'le kuvvet bulmuş, dallarını serhat şehri Edirne'ye uzatmış ve İstanbul'un fethiyle artık heybetli bir gövdeye kavuşmuştur. Böylece bir uç beyliği olarak başlayan tarihî yürüyüş, üç kıtaya yayılan geniş bir medeniyet gölgesine dönüşmüştür.

Bu silsile içinde ulu çınarlarıyla meşhur Bursa, Osmanlı'nın beylikten devlete geçişinde müstesna bir eşik ve kurucu bir merkezdir. 6 Nisan 1326'daki fetih, yalnızca askerî bir zafer değil; siyasî istikrarın, sabrın ve stratejik dirayetin simgesi olmuş, genç beyliği devlet ufkuna taşımıştır. Bursa'nın fethi, bu yönüyle Osmanlı çınarının bahar mevsimidir. Bursa'nın fatihi Orhan Gazi ise fetih bayrağını Üsküdar'a kadar taşıyarak İstanbul'un fethinin erken müjdeleyicisidir.

Bu ay kapak dosyamızı, fethinin 700. yılı vesilesiyle Bursa'ya ayırdık. Bu uğurdaki merhaleleri ve fethin ardından şekillenen yeni devri ele almaya gayret ettik. Bursa'nın manevî iklimine yön veren Şeyh Üftâde

Hazretleri'ne de yer vererek dosyamızı

zenginleştirdik. Bursa'yı yalnızca Osmanlı'ya başkentlik yapmış bir şehir değil, bir medeniyetin ruhunu yoğuran kurucu maya olarak okumaya davet ediyoruz. İstifadeli okumalar dileriz...

içinde

NİSAN 2026
sayı

212

24-39

ULU ÇINARIN BAHAR MEVSİMİ
BURSA'NIN FETHİ

TUNAHAN KANICI - SONER DEMİRSOY

ekiler

6
AYIN GÜNÜ
MEHMED ŞEVKİ

8
YAZIHANE
SÖZÜN KIYMETİ, SÖYLEYENİN
MARİFETİNE GÖREDİR
ARİF ZİYA ARDIÇ

10
**KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN
HAN'IN MEŞHUR FERMANI
500 YAŞINDA**
VEYSEL SEKMEN

16
**ECDADIN İZİNDE
BALKAN HATIRALARI -1**
PROF. DR. MUSTAFA BORAN

40
İNGÖZ
OSMANLI'DA İLKLERİN ŞEHİRİ
BURSA
VEYSEL SEKMEN

42
ÂNIN HİKÂYESİ
GÖZÜ YORMAYAN
GÖNLÜ DİNLENDİRİR
TUNA SER

44
KISIKLI ABDULLAH AĞA CAMİİ
SALİH ÇAVDIR

50
**KALEMLİ DEĞİL
SOPALI EDEBİYAT TARTIŞMASI**
EMRE BOYACI

54
TARİH AMBARI
MUSTAFA DEDELER

56
**CELÎ SÜLÜS YAZIDA
ÇİĞİR AÇAN HAT DEHASI**
MUSTAFA RÂKİM EFENDİ
OSMAN DOĞAN

65
BERCESTE

66
**NÜSHADAN İSTİNSAHA
"MÜSTENSIHİN" TERAKKİSİ**
ARİF TUNÇ

70
**AYDINLIĞIN VE İRFANIN
BAŞŞEHİRİ MEDİNE-İ MÜNEVVERE**
PROF. DR. BAYRAM ARİF KÖSE

76
TESTGÂH
LAKAPLAR, RÜTBELER,
ÜNVANLAR...
AHMET SARBAY

78
BULMACA
SELMAN ASLAN

30 NİSAN 1030

GAZNELİ MAHMUD VEFAT ETTİ

Ömrünün çoğunu seferlerde geçiren Gazneli Mahmud, Hindistan'a düzenlediği tam 17 seferle, bu bölgelerin İslâmiyet'le müşerref olmasına vesile olmuştu...

- **2 Kasım 971**
Gazne şehrinde dünyaya geldi. Babası, Gazne Devleti sultanı Sebük Tegin'dir.
- **998**
Babasının vefatı üzerine meydana gelen taht mücadelesinden galip çıkarak Gaznelilerin sultanı oldu.
- **999**
Sâmânîler üzerine yürüyerek Horasan'ı ele geçirdi. Gazneli Mahmud, bu tarihten sonra Hindistan'da İslâmiyet'i yaymak amacıyla her yıl gazaya çıkmaya karar verdi.
- **1000**
İlk Hint seferine çıktı. Kâbil'in doğusunda, Lamgan bölgesinde Hintlilerin elinde bulunan birkaç kaleyi aldıktan sonra Gazne'ye döndü.
- **1002**
İkinci Hint seferinde Vayhand (Und) şehrini zapt etti ve Gazne'ye döndü. Bu başarısından dolayı kendisine "Gazi" lakabı verildi.

1004-1009

Yaptığı üç Hint seferinde, fethettiği yerlere mescitler inşa ettirdi ve âlimler gönderdi. Bâtınî olan Karmatîleri cezalandırdı. Kendisine karşı toplanan büyük Hint ordusunu mağlup etti.

1009-1015

Narâyan, Mûltan, Nâradîn (bugünkü Salt Range bölgesi) ve Thânesâr bölgelerine seferler düzenledi. Halife Kâdir-Billâh, bu başarısından dolayı kendisine "Nizâmeddin" ünvanını verdi.

1015-1026

Hindistan'ın pek çok şehrine seferlere devam eden Gazneli Mahmud, buralardaki halkı İslâm'a davet ediyor, aynı zamanda Hinduların tapınaklarındaki büyük putları imha ediyordu. Hindistan'a tam 17 sefer tertip etmişti.

30 Nisan 1030

İdarî kabiliyeti, siyaseti ve muazzam fütuhâtı ile İslâm dünyasının müstesna devlet adamlarından biri olan Sultan Mahmud, hayatının büyük kısmını savaş meydanlarında geçirmişti. Bedeni artık zayıf düştüğünden hastalanarak Gazne'de vefat etti.

NİSAN'DA BAŞKA NE OLDU?

6
NİSAN
1453

İstanbul muhasarası başladı.

16
NİSAN
1534

Şeyhülislâm İbn-i Kemal (Kemalpaşazâde) vefat etti.

18
NİSAN
1897

Osmanlı-Yunan Harbi başladı.

26
NİSAN
1986

Çernobil'de nükleer sızıntı meydana geldi.

SÖZÜN KIYMETİ, SÖYLEYENİN MARİFETİNE GÖREDİR

Ahmed Cevdet Paşa

1851'de Sultan Abdülmecid Han'ın fermanıyla kurulan Encümen-i Dâniş'in, bugünkü manastıyla "ilk Türk akademisi" olduğu genel kabul görmüştür. Üyeleri "erbâb-ı dâniş ü irfân", yani ilim ve irfan sahibi kişilerden seçilmişti. Dârülfünûn (Üniversite) için çeşitli sahalarda ihtiyaç duyulan telif ve tercüme ders kitaplarının hazırlanması, Encümen'in önemli amaçlarından biriydi. Uzun ömürlü olamayan ve 1861'e kadar varlığını sürdüren Encümen-i Dâniş'in açılış nutku, Ahmed Cevdet Paşa tarafından hazırlanmıştı. Paşanın kaleminden okuyalım...

İlim ve marifet gibi bir şeref ve meziyet olamaz... Her neye dair olursa olsun ve her nerede bulunursa bulunsun, hüner ve marifetin kadr ü kıymeti inkâr edilemez. Sahip olduğumuz maddî ve manevî güzellikler hep ilim ve hünerle meydana gelmiş bir eser değil midir ve gözümüzle gördüğümüz bunca işlerin güzellikleri, asayiş ve huzurumuz, dikkatli bir bakışla incelenip hakikati bilen bir dikkat terazisine vurulduğunda, bilgi ve maarıften başka bir sebebi var mıdır?

İlim ve hikmet kapılarının açılması, hüner ve marifete giden yolların hazırlanması ve "umumî terbiye"nin sağlanıp umuma yayılması için gayret gösteren devletler, şüphesiz nizam ve intizama sahiptir ve böyle devletlerin halkı da gönül huzuru içindedir.

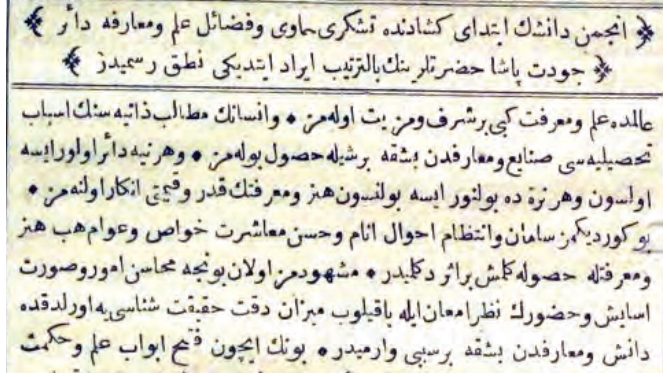
İnsanoğlu, "hayvan-ı nâtk" mahiyetinde olduğundan, hayatının korunması ve bedenî ihtiyaçlarını karşılayabilmek için gerekli vesilelere yapışır. Tabiatı gereği medenî olduğundan, medeniyet yolunda

ilerlemek için de tabii ve riyazî ilimlere muhtaçtır.

Ruhanî ciheti, yani konuşan ve olup biten hadiseleri kavrayıcı olması sebebiyle dahi ruhanî lezzetleri elde etmek için tabiatı gereği ilahî hikmet meselelerine meyillidir... Bunun için ilahî hikmet fennine dair birçok değerli kitap yazıldığı gibi edebiyattan dahi, hesaba gelmez bunca eser, yazı ipine dizilmiştir ve kelâmın süslenmesi için fevkalade ihtimam sarf olunmuştur.

"Bir söz için bu kadar emek sarf etmek, boş işle uğraşmak demek olmaz mı?" denilmesin. Zira bu zevahir âleminde "söz" kadar insanın nefsine tesir eden bir şey yoktur. Bu sebepten savaş ve çarpışma meydanında can ve baş telaşında iken bir söz ile gayrete gelerek nice binlerce adam fedakârlık mevkiinde sebat edip kendi katında en aziz ve en leziz olan hayatını bir söze değiştiği ve

yine bir söz ile insan ruhunun, tasavvurun üstünde ve bin cihana değer şevk ve sevinç kazandığı pek çoktur. Sözün yüksek değerini inkâr etmek, nasıl mümkün olabilir?

İnsanın diğer mahlukattan ayırt edici özelliği olan övülmeye değer sıfatı, kalbin tercümanı ve gayb âleminin tellalı olan dilin, bütün malı ve sermayesi söz değil midir ve söz gibi âlemde kalıcı ve sağlam bir eser var mıdır? Geçmiş zamanlarda gelip geçmiş ve bütün eserleri silinmiş olup yurt ve diyarı unutulmuş nice

kemal ve kuvvet sahibi adamların adını andıran ve bunca bilgi ve irfan sahiplerinin adını dünya meclisinde destan eden, söz değil midir? Yokluk tufanına uğramış eski milletlerin icat ettikleri bunca garip sanatlar ve acayip eserler tamamen yok olup gitmiş iken o vakitlerde bir şairin söylediği söz yok olmayarak bu kadar hadise dalgaları içinde yuvarlanıp gelmektedir. Sözün büyüklüğüne, bundan büyük delil ister mi? Ancak sözün de değer ve kıymeti söyleyenin bilgisi ve marifetine göredir.

Zira söz, iç âlem tezgâhında dokunmuş bukalemun renkli bir kumaş olduğundan; suyu, parlaklığı, tazeliği ve her tarafa uygunluğu hususundaki kıymeti, akıl kuvvetinin terbiye edilmiş eline göre olur. Bu sebeple sözün gerek böyle gönül çeken ve yürek yakan olması ve gerek mahşer gününe kadar kalıcı olacak derecede bulunması dahi, ilim ve kemale bağlıdır. Her lisana şeref veren, içine aldığı fenler ve maariftir. Fen ve maarifi içinde barındırmayan lisan her ne kadar zatında mükemmel ve muntazam olsa bile, üzerinde imar eserleri bulunmayan boş arazi gibi sayılır.

Nitekim bir arazinin sınırları belirlenip el emeğiyle çeşitli tarhlar açılmadıkça hoş ve mamur olamaz ise lisan dahi sınırlandırılıp onun üzerine uzun fikir çalışmasıyla divanlar ve çeşitli fenlerden kitaplar yazılmadıkça muteber ve meşhur olamaz. Bu sebepten sırf lisanın terbiyesi ve sözün belagat tarzı üzere olması için edebî ilimlerden çeşitli diller üzerine bu kadar kitaplar telif olunmuştur. Velhasıl insanın gerek bedenî ihtiyaçları ve gerek ruhî istekleri sebebiyle ilim ve marifet tahsiline muhtaç olduğu, delil getirme külfetinden uzaktır.

İşte bu mühim işe hizmet etmek için asrın güzelliklerine uygun bir ilave olmak üzere Encümen-i Dâniş adıyla bizim gibi acizlerden meydana gelen bu cemiyetin toplanması ve açılması hususuna, sultanımız izin vermiştir.

Cenab-ı Hakk'a çok şükürler olsun ki bizi, merhametli bir padişaha bende etmiştir ki bendegân ve tebaasını, ilim ve irfanın ayırt etme yaşına ulaştırmak için çocuk fertler gibi, yüce merhametlerinin beşiğinde terbiye ederek, ihsan ve yüce inayetini tamamlayıp kemale erdirmiş.

Bizlerin ise her hususta acimiz tam olduğu gibi bu konuda dahi acimizi ikrardan başka bir diyeceğimiz ve âciz olduğumuzu bilerek, pek az olan gücümüz miktarınca çabalamaktan başka yapacağımız bir iş yoktur.

Ancak kapıları açan ve sebepleri yaratan, azameti büyük ve şanı, şüphe ve tereddütten uzak olan Allahü Teâlâ Hazretleri, adalet ve merhamet encümeninin usullerine düzen veren ve kudret ve saltanat bölümlerini tertip eden velinimetimiz efendimiz hazretlerinin ömrünü ve kudretini artırsın ve dünyayı faydalandıran hükümdarlık vücudunu, görünen ve görünmeyen afetlerden korusun.

Âmin! Bi-hürmeti Seyyidi'l-mürselîn. ■■

Osmanlı'da İlklerin Şehri

BURSA

İlk Büyük Başkent

İlk büyük payitaht,
Bursa'dır.

İlk Osmanlı Külliyesi

İlk Osmanlı külliyesi,
Orhan Gazi Külliyesi'dir.

İlk Saray

İlk saray (Bey Sarayı),
Bursa'da inşa edildi.

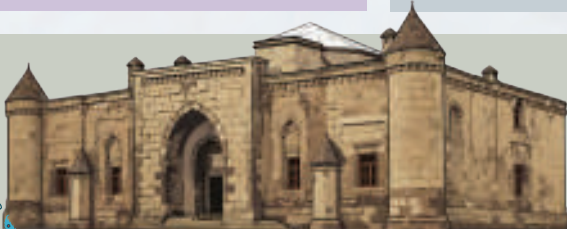
İlk Para

İlk gümüş sikke,
Bursa'da basıldı.

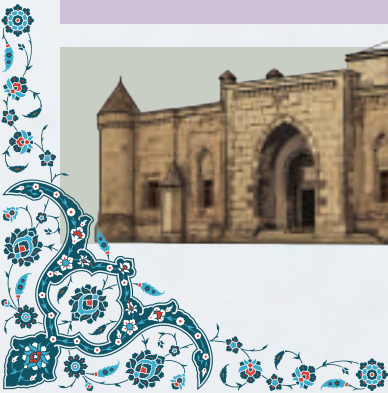
İlk Hastane

İnşa edilen ilk hastane,
Yıldırım Darüşşifası'dır.

İlk Medrese

İlk medrese (üniversite), İznik Orhaniye Medresesi'dir.

Osmanlı Devleti'nin müesseseleşmesinde önemli yere sahip olan Bursa, fethinin ardından birçok ilkin yaşandığı şehir olmuştur...

İlk 6 Padişahın Türbesi

İlk altı padişah; Osman Gazi, Orhan Gazi, Birinci Murad Han, Yıldırım Bayezid Han, Birinci (Çelebi) Mehmed Han ve İkinci Murad Han, Bursa'da medfundur.

İlk Müderris

İlk müderris (akademisyen)
Dâvûd-i Kayserî, İznik
Medresesi'nde görev yaptı.

İlk Bedesten

İlk bedesten (çarşı),
Yıldırım Bedesteni'dir.

İlk Hayvan Hastanesi

Gurabahane-i Laklakan
(Leylekler Hastanesi),
kurulan ilk hayvan
hastanesidir.

İlk Gıda Kanunu

Tüketici haklarını korumaya
yönelik olan Kanunname-i
İhtisab-ı Bursa, ilk kez
Bursa'da uygulandı.

İlk Ulu Camii

İlk ulu camii geleneğine,
Bursa Ulu Camii ile
başlandı.

İlk Çini

İlk çini üretimi,
İznik'te yapıldı.

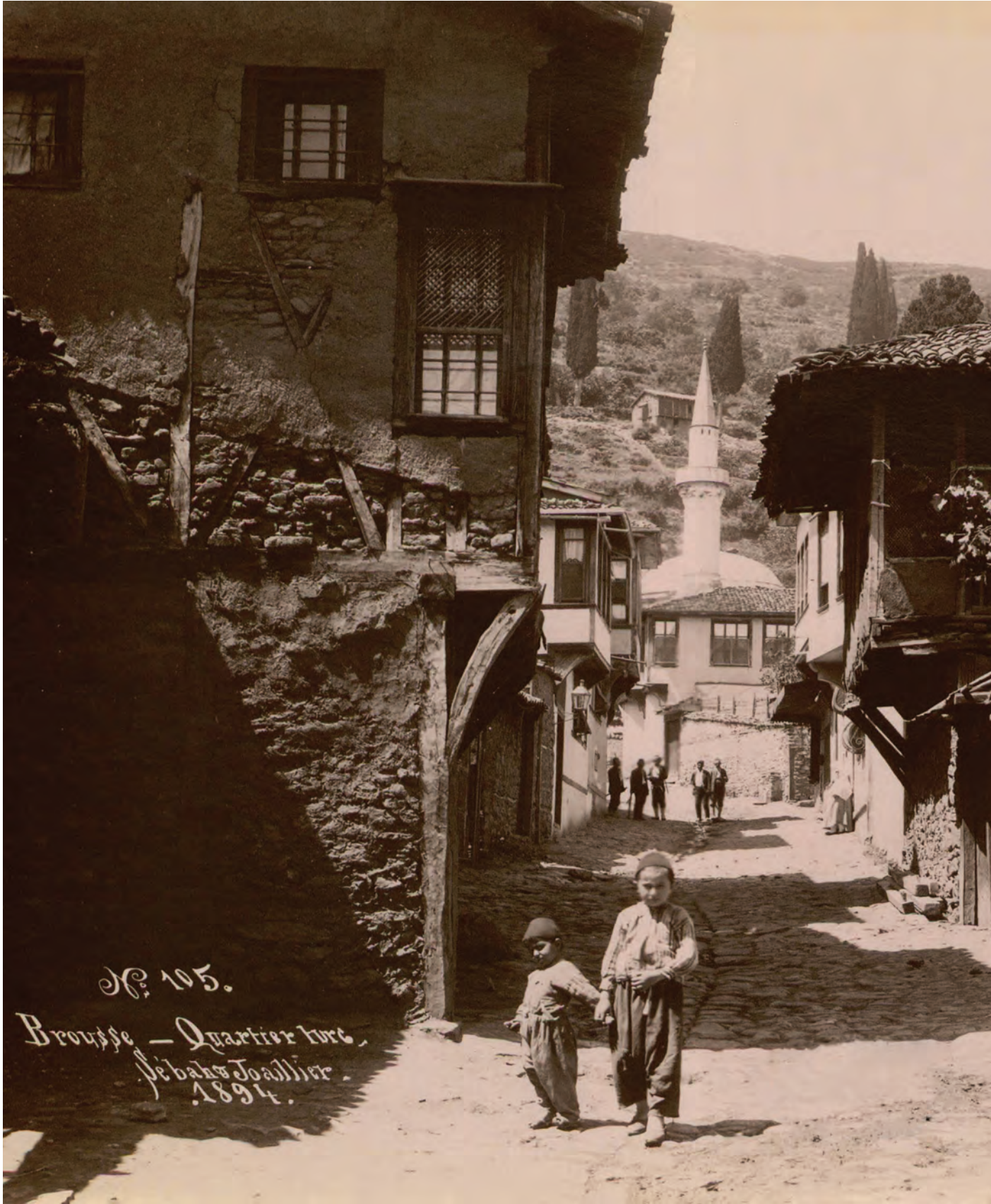
İlk Çarşılı Köprü

Üzerinde dükkânlar bulunan
ilk köprü, İrgandı Köprüsü'dür.

İlk Medreseli Camii

İlk medreseli camii,
Hüdâvendigâr Camii'dir.

N°. 105.
Brousse — Quartier turc.
Jébah Joallier.
1894.

GÖZÜ YORMAYAN GÖNLÜ DİNLENDİRİR

“Osmanlı neresidir?” diye sorsalar “burasıdır, Bursa’dır” derim. Bu fotoğrafa bakıldığında, insanı ilk saran duygu, o özlenen mahalle sıcaklığıdır. Camisi, mütevazı ama ruhu olan evleri ve tabiatla uyumlu yerleşimiyle burası; taşın vakarı ile ahşabın sıcaklığını aynı dar sokakta buluşturan bir “huzur nizamı”dır. Evlerin sokağa doğru uzanan cumbaları, mahremiyeti korurken aynı zamanda hayatla hemhal olmayı sağlar. Arka planda sükûnetle yükselen minare ise bu mimari ve sosyal bütünlüğün manevî merkezini oluşturur. Arnavut kaldırımli yolda el ele tutuşan küçük çocuklar, sevimlilikleri ve dönemin kıyafetleriyle bu kareyi daha da canlı kılarken, geçmişin o zamansız masumiyetini en saf hâliyle yansıtır. Gönle hitap eden ve gözü yormayan bu kompozisyon, Bursa’nın fethinden bu yana ilmek ilmek dokunan o güzel medeniyet ruhunun, günümüze ulaşan zarif yansımalarından biridir.

ADADAKİ KARA HAT

Palawa Soykırımı, 19. yüzyılın başlarından itibaren İngiliz İmparatorluğu'nun Tasmanya Adası'nda yürüttüğü sömürgeleşme politikalarının en yıkıcılarından biridir. 1803-1804 yıllarında İngiliz askerleri ve yerleşimciler adaya çıkarıldığında, bu topraklar yüzyıllardır Palawa Aborjin halkının anayurduydular. Sömürge süreci, yerli halk için sistemli bir yok oluşun başlangıcı oldu.

İngilizlerce Tasmanya Aborjinleri, âdeta avlanacak hedefler olarak gördü. Silahlı birlikler tarafından köyler yakıldı, halka uyarı yapılmaksızın ateş açıldı. Kadınlar ve çocuklar öldürüldü ya da zorla alıkonuldu. Hayatta kalanlar ise Şinders Adası gibi izole bölgelere sürüldü; "koruma" adı altında açlık ve hastalık sebebiyle hayatlarını kaybettiler. Bu süreç, 1820-1832 yılları arasında yoğunlaştı ve tarihe Black War (Kara Savaş) adıyla geçti.

Soykırımın en açık askerî uygulaması ise 1830 yılında gerçekleştirilen "Black Line" (Kara Hat) operasyonu oldu. Yaklaşık 2000 asker ve silahlı yerleşimci, adanın bir ucundan diğer ucuna bir zincir hâlini alarak ilerlemiş, zinciri Palawalıları süpürmeyi ve kalanları bir köşeye sıkıştırmayı hedeflemişti. 1803'te nüfusu 5-10 bin arasında olan Palawa halkı, 1870'lere gelindiğinde neredeyse tamamen yok edilmişti.

1071'de, Malazgirt kahramanı Sultan Alp Arslan'ın Merv'deki türbe kitabesinde "Ey Alp Arslan'ın göklere yükselmiş şan ve şerefini görenler! Şimdi Merv'e gelin de onun nasıl toz toprak olduğunu görün." yazdığını...

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

31 MART VAKASI, MART'TA GERÇEKLEŞMEMİŞTİR!

13 Nisan 1909'da, Osmanlı Devleti'ni parçalamak isteyen Avrupalı devletlerin güdümündeki İttihat ve Terakki'nin gizlice tertip ettiği isyan sonunda, Selânik'te hazırlanan Hareket Ordusu, İstanbul'a gelerek kendi çıkarttıkları isyanı bastırdı ve Sultan İkinci Abdülhamid Han'ı tahttan indirdiler.

13 gün süren ayaklanma sonrası padişahın tahttan indirilmesi ile sonuçlanan 31 Mart hadisesi, Rûmî takvime göre 31 Mart 1325'te (Miladî 13 Nisan 1909) başladığı için "31 Mart Vakası" olarak anılmıştır.

AĞLAR GÜLDÜRÜR

Boğaziçi'nde sahilden geçen Râtib Bey, kahvehanenin önünde oturan iki kişinin söylediklerini duyar. Biri ötekine şöyle demektedir: "İmamların işini ölümler sağlar." Bu cinası çok beğenen Râtib Bey, benzer bir söz sanatı yapmak ister. Düşünerek yürürken, balıkçıların denizden ağ çekmekte olduklarını görür ve şöyle bir manzum oluşturur: "Balıkçıların yüzünü ağlar güldürür!" Bu sözünü de beğenir ve sahilde duran bir kayıkçıya yaklaşıp büyük bir dikkatle söyler. Adam, Râtib'i hayretle süzdükten sonra: "Efendi, sen deli misin, bu nasıl söz?" der, paylar; sonra da kayığı çekip ne olur ne olmaz düşüncesiyle sahilden uzaklaşır.

HARİTA ZAFERİ

Fransa hükümeti vekillerinden biri, Napolyon Bonapart'ı bir savaşta eleştirmeye kalkışır. Parmağını harita üzerinde gezdirerek:

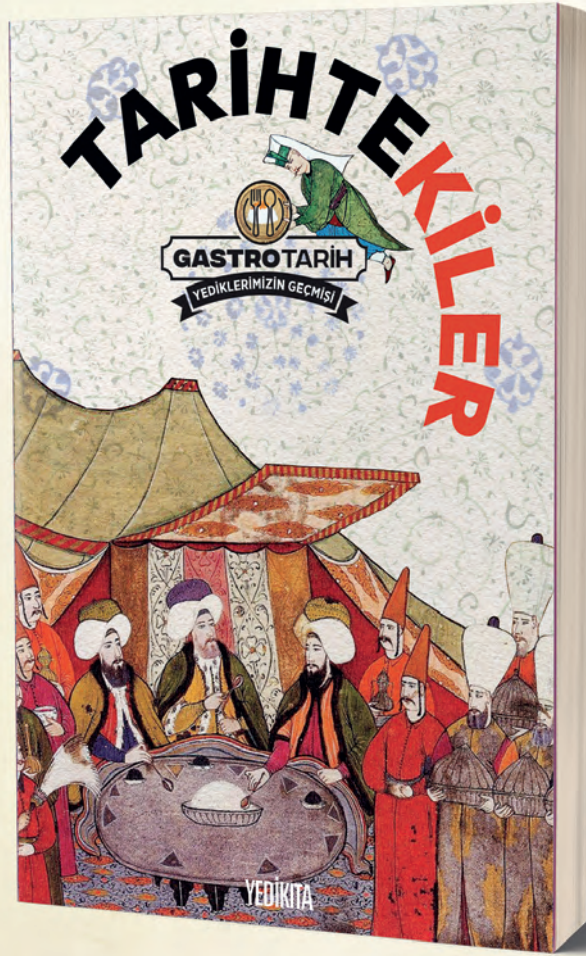
"Önce şurasını almalıydınız, sonra buradan geçerek ötesini zapt etmeliydiniz." gibi anlatmaya başlayınca Napolyon şöyle der:

"Evet! Oralar parmakla alınabilseydi, dediğin gibi yapardım."

Çadırdan Saraya Gıdanın Serüveni

TARİHTEKİLER

Lezzetli bir kültürün izinde, tarihin kalplere işleyen rayihasıyla harmanlanmış sofralara misafir olmaya hazır mısınız?..

Çamlıca Kitap
mağazalarında ve
camlicakitap.com'da

YEDİKITA
kitaplığı
Tarihi Sevdiren Kitaplar...

Söz güherdir ne bilir kadrini nâdan güherin

Bâkî

Söz mücevherdir, ama mücevherin kıymetini, cahil kişi ne bilsin?

Lakaplar, Rütbeler, Ünvanlar...

Lakaplar, birisinin kullandığı bir benzetmenin halk tarafından yakıştırılmasıyla ortaya çıkar. Rütbeler, resmîdir; insan üzerinde kalıcı değildir. Ama lakaplar, öyle değildir; insanın üzerlerine yapışır, bir daha çıkmaz. Bunun temelinde de bazen övme bazen yerme bazen de muhabbet yatmaktadır...

1- Müftizade Mehmed Emin Efendi, 19. yüzyılda yaşamış âlim ve ilmîni kimseden esirgemeyen biriydi. Bir konuda araştırma yapmak isteyen birinin sorusuna cevap vermekle kalmaz, konunun hangi kitaplarda olduğunu sayfa numarası vererek söyler, cümlesini, o kitaplardan bir cümle alıntı yaparak bitirirdi. Ahali, hayran kaldığı bu adamı hangi isimle anardı?..

- a-Ayaklı Kütüphane
- b-Ansiklopedi gibi adam
- c-Kültür yumağı
- d-Bilgiç

2- Aydın Reis, 16. yüzyılın en önemli Türk denizcilerinden biridir. Kemal Reis tarafından yetiştirilmiş, Oruç Reis ile beraber Cezayir'in fethine katılmıştır. Daha sonra Barbaros, Aydın Reis'i İspanyol baskısı altındaki Endülüs Müslümanlarını kurtarmak için görevlendirmiştir. Bu görevi, hiç kayıp vermeden ve düşmana ağır kayıplar

verdirerek başarıncı Türkler ve Avrupalılar, Aydın Reis'e ne lakap vermişlerdir?..

- a-İspanyol Döven
- b-Korsan Döven
- c-Şeytan Döven
- d-Hepsi

3- İki defa kaptan-ı derya olarak hizmet veren Hüseyin Paşa'nın (V.1113/1701) babası, Girit'in Kandiye şehrinden Tunus'a yerleşmiş, Ali et-Türki diye tanınan bir Osmanlı sipahisidir. Gençliğinde Venediklilerle yapılan bir savaşta ağır yaralanarak esir düşer. Uzun süre komada kalır. Herkes öldü zannederken iyileşip geri dönmeyi başarır. İtalyanlar, bu kahramanı ne diye anarlar?..

- a-Yedi canlı Hüseyin Paşa
- b-Yarı ölü Hüseyin Paşa
- c-Ölümden korkmayan Hüseyin Paşa
- d-Ölümden dönen Hüseyin Paşa

4- Bir şeye isim koymayı, lakap vermeyi en iyi bilen, halktır. Verdikleri isimler canlıdır, derin manalara sahiptir ve tarihten izler taşır. Görünüşü cazip olmayan bazı meyvelere ve açık yeşil renkli balkabağına benzeyen bir kavun türüne ne lakap verilmişti?..

- a-Çoban aldatan
- b-Hırsız almaz
- c-Ne hırsız yer ne çoban tanır
- d-Hepsi

5- Sadece insanların değil, şehirlerin de lakabı olur. “Ümmü'l-Kurâ” bunlardan biridir. Şehirlerin anası demektir. Hangi şehre aittir?..

- a-Mekke-i Mükerrreme
- b-Kudüs
- c-Babil
- d-Hattuşaş

6- Türklerde çocuk belli bir yaşa gelip bir kahramanlık göstermedikçe ad (lakap) verilmezdi. Halk, Tirse Han'ın oğluna Boğaç, Büre Han'ın oğluna da Bamsı Beyrek demiştir. Boğaç, bir boğayı alt edip boynunu kestiği için bu lakabı alırken, Bamsı Beyrek ne yapmıştır da bu lakabın sahibi olmuştur?..

- a-Kimsenin taşıyamayacağı yükleri taşımıştır.
- b-Yol kesen eşkıyanın elinden tüccarları ve mallarını kurtarmıştır.
- c-Kabadayılık taslayan birini dayak manyağı yapmıştır.
- d-Kavga edenleri ayırıp, küsleri barıştırmıştır.

7- Nasuh adlı Saraybosnalı bir genç, 1490'lı yıllarda, Enderun'da eğitim görmüş, 47 el sanatları ve sportmenliği ile tanınmıştır. Kılıca benzer sopalarla oynanan savaş oyununda çok kabiliyetli idi. Bu özelliğinden dolayı hangi lakapla meşhur olmuştur?..

- a-Kılıç kalkancı Nasuh
- b-Eskrimci Nasuh
- c-Ciritçi Nasuh
- d-Matrakçı Nasuh

8- Zembilli Ali Efendi, 16. yüzyılda yaşamış bir şeyhülislâm idi. Mésai dışında da hizmet vermek için penceresinden sokağa bir zembil sarkıtmıştı. Resmî veya sivil vatandaşlar, dinî ve idarî sorularını bir kâğıda yazarak zembile koyarlardı. Ali Efendi, kendisine sorulan suallerin cevaplarını yazarak aynı zembille iade ederdi. Bu yüzden adı, Zembilli'ye çıkmıştır. Bu mübarek zat, İstanbul'un hangi semtinde otururdu?..

- a-Zeyrek'te
- b-Sultanahmet'te
- c-Edirnekapı'da
- d-Cerrahpaşa'da

9- Hoca Sadeddin Efendi, padişah hocalığı ile şeyhülislâmlığı aynı anda yürüttüğü için “Câmiu'r-Riyâseteyn” lakabıyla tanınan biridir. Tarihimizin önemli kaynaklarından *Tâciü't-Tevârih*'in de sahibidir. Haçova Savaşı'nın kazanılmasını sağlayan kahramandır. Bu müstesna zat, nasıl vefat etmiştir?..

- a-Ekim 1596'da Haçova Meydan Savaşı'nda
- b-İlerleyen yaşlarda İstanbul'daki evinde
- c-Bir Mevlid Kandili gecesi Ayasofya Camii'nde
- d-Vakıf Gureba Hastanesi'nde